

DIFFERENCES BETWEEN PERSON-CENTERED EDUCATION AND TRADITIONAL EDUCATION

Jabborov Masud Bakhriddinovich.

Teacher of the Department of "Methods of Primary Education" of the Pedagogical Faculty of the Termez branch of the Tashkent State Pedagogical University named after "Nizami"

The approach to the individual fully reflects the description of the democratization and humanization of the educational process. This is because person-centered education guarantees a high level of achievement of the expected results by organizing the activities of teachers and students on the basis of equality and transparency.

ШАХСГА ЙЎНАЛТИРИЛГАН ТАЪЛИМНИНГ АНЪАНАВИЙ ТАЪЛИМДАН ФАРҚЛИ ЖИҲАТЛАРИ

ДЖабборов Маъсуд Бахриддинович.

“Низомий” номидаги ТДПУ Термиз филиали педагогика факультети “Бошланғич таълим методикаси” кафедраси ўқитувчиси

Шахсга йўналтирилган ёндашув таълим жараёнини демократлаштириш ва инсонпарварлаштириш тавсифини ўзида тўла ақс эттиради. Чунки шахсга йўналтирилган таълим ўқитувчи ва талаба фаолиятини тенглик, очиқлик асосида ташкил этиш орқали кутиладиган натижаларга юқори даражада эришишни кафолатлайди.

Талабанинг мавжуд шахсий имкониятларни рўёбга чиқаришини таъминлаш, замонавий ўқув жараёнига қўйиладиган жадаллашган илмий-техникавий тараққиётнинг талабидир. Бунга индивидуал ва индивидуаллаштирилган ўқитиш орқали эришиш мумкин.

Индивидуал ўқитиш – бу ўқув жараёнининг ташкил этишнинг шакли бўлиб, бунда педагог талабалар билан яккама-якка шуғулланади, талаба ўқув воситалари (китоблар, компьютер ва ҳ.к.) ёрдамида узлуксиз мустақил таълим олади.

Индивидуал ўқитишнинг афзалликлари: педагогик жараённинг талаба қобилиятларига мослашувчанлиги имкониятидир. Бунда талабанинг билим олиш даражаси доимий мониторингини амалга ошириш ва зарурий тузатишлар киритиш натижасида оптимал педагогик жараённи ташкил этилади

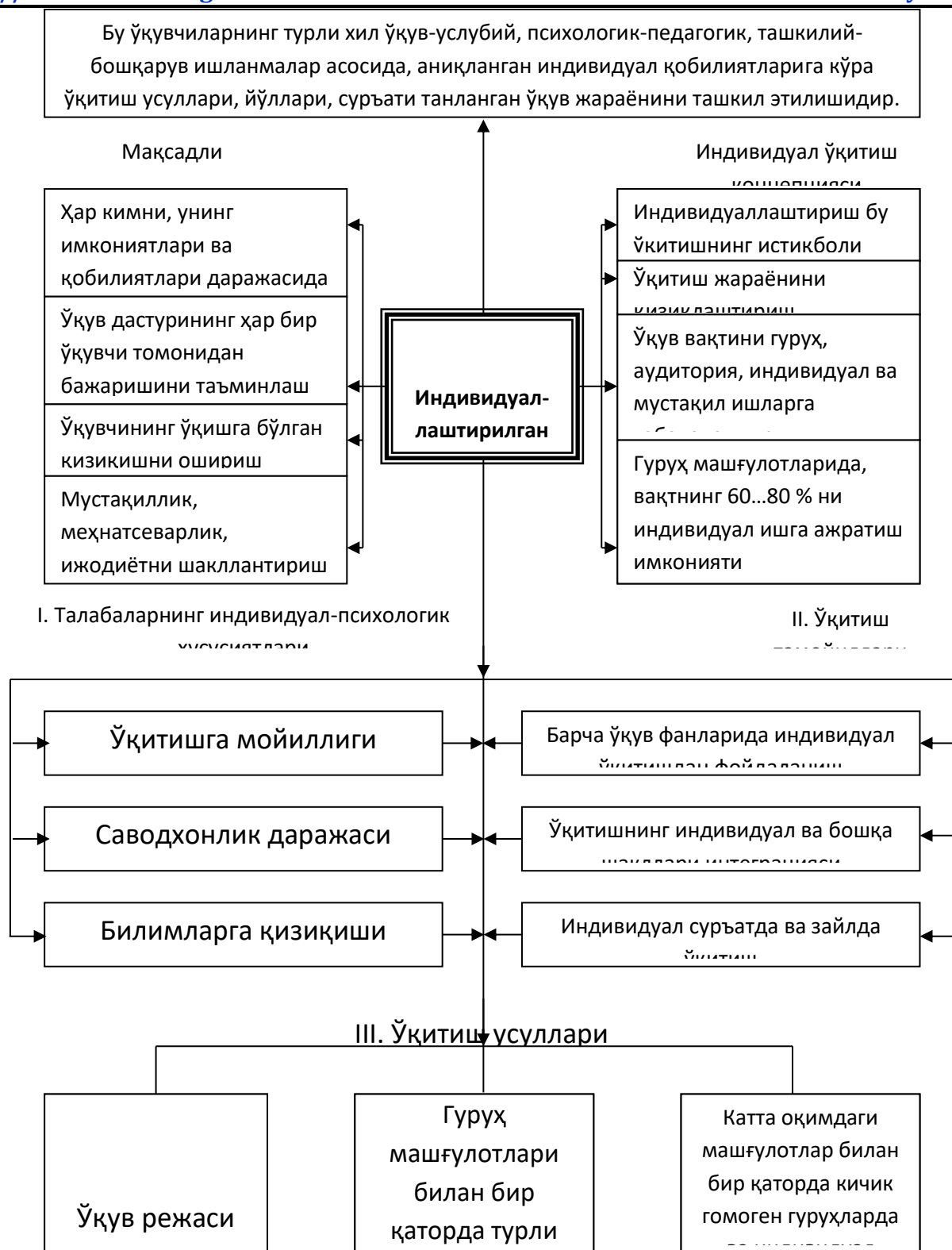
Индивидуал ёндашиш – бу педагогик тамойилга кўра, педагогик жараёнда педагогнинг талабалар билан ўзаро муносабати, уларнинг шахсий хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қурилади ва бутун гуруҳ ҳамда ҳар бир алоҳида талабанинг ривожини учун психологик-педагогик муҳит яратилади.

Индивидуаллаштирилган ўқитиш бундай ўқув жараёнини ташкил этишда индивидуал ёндашиш асосида ўқитиш йўллари, усуллари, суръати танланади ва турли ўқув-услугий психологик-педагогик ҳамда ташкилий бошқарув тадбирлари орқали таъминланади .

Индивидуаллаштирилган ўқитиш технологияси – бунда ўқув жараёнини ташкил этишда индивидуал ёндашиш ва ўқитишнинг индивидуал шакли устивор ҳисобланади. Ўқитишнинг барча шахсга йўналтирилган технологияларида у ёки бу даражада индивидуал ёндашиш қўлланилади, аммо индивидуаллаштирилган ўқитишда, индивидуаллаштириш, ўқув мақсадларига эришишнинг асосий воситаси ҳисобланади. Индивидуаллаштирилган ўқитишнинг асоси, талабанинг индивидуал-педагогик хусусиятларини ўрнатиш ҳисобланади. Олинган натижалар асосида, ўқитиш усули танланади ва тамойилларга кўра ўқитиш жараёни амалга оширилади.

Шахсга йўналтирилган таълимнинг анъанавий дидактик тизимдан асосий фарқли жиҳатлари:

Анъанавий таълим	Шахсга йўналтирилган таълим
“Таълим – бу ташқи таъсирлар нати-жасида индивиднинг умумлаштирил-ган, ижтимоийлашган тажрибаларни ўзлаштириш жараёни... Жамиятга зарур бўлган нарсалар, шахсга ҳам зарур”(Клиберг Л “Проблемы теории обучения”, М.: Педагогика, 1984 – с.25)	“Шахсга йўналтирилган таълим – талаба шахсининг, унинг шахсий хусусиятларидан келиб чиқиб билиш ва ўқиш фаолиятини субъекти сифа-тида, ривожланишини ва ўзини-ўзи ривожланишини таъминлайдиган таълим”(“Новые ценности образова-ния”, М.: РФФИ-ИПИ, 1995 с.55)
Талаба ҳақидаги образли тушунча: “инсон-лой” – дастлабки моҳиятга эга эмас(“тоза қоғоз”) ҳамда педагогик фаолиятнинг материали ҳисобланади.	Таълим олувчи ҳақидаги образли тушунча: “инсон-оила”–ривожланиш-нинг генетик дастури мавжуд. Таълим потенциал хусусиятларнинг ривожланиши сифатида
Таълим жараёнида марказий фигура – ўқитувчи.	Таълим жараёни марказида – талаба.
Таълим: ўқитиш ва ўқиш: ўқитувчи билим, кўникма ва малакаларни беради, ўқувчи эса идрок этади ва ўзлаштиради	Таълим: ўрганилаётган фанларни эгаллаш жараёнида талабанинг индивидуаллиги амалга ошиши ва унинг шахсий сифатларининг ривож-ланишига йўналтирилган ўқитувчи ва талабанинг биргаликдаги фаолияти. Шахсга йўналтирилган таълим юқори даражада “ўрганиш” ва “ўзлашти-риш” тушунчасига қараганда, “эгал-лаш” тушунчасида акс этади.
Таълим жараёнининг асосий фаолияти – ўқитиш.	Таълим жараёнининг асосий фаолияти – билиш фаолияти
Таълим жараёнида болаларнинг субъектли фарқлари ҳисобга олинмайди, ҳамма болалар учун ягона андоза –“стандарт” берилади.	Таълим жараёнида болаларнинг субъектив тажрибаси максимал даражада очиб берилади, талаба-ларнинг индивидуаллигига алоҳида эътибор қаратилади.
Шахсийдан ижтимоий қадриятлар юқори қўйилади.	Бола шахсининг ўзи юқори қадрият саналади.
Дарсликлар билан бирга ўқитувчи билимларнинг асосий манбаи сифатида акс этади. Бундан ташқари ўқитувчи билиш субъектининг назорат қилувчисидир.	Ўқитувчининг роли – талаба мус-тақил таълим оладиган, шахсий имкониятларига таянадиган ва таълим технологиялари билан боғлиқликда фойдаланувчи таълимий муҳитни ташкил этиш.

2.1.2-расм. «Индивидуаллаштирилган ўқитиш»нинг блок-схемаси

Концентрланган таълим – ўқув жараёнини ташкил этишнинг алоҳида технологияси бўлиб, бунда педагог ва талабаларнинг диққати ҳар бир фанни теран ўрганишга дарслар ва блокларни бириктириш, ўқув куни, ҳафтаси давомида параллел ўрганадиган фанларнинг сонини қисқартириш орқали жалб қилинади.

Концентрланган таълимнинг **мақсади** ўқув жараёнининг ташкилий тузилишини қулайлаштириш, таълимни инсонни тарбиялашнинг табиий психологик ўзига хосликлари билан яқинлаштириш орқали талабаларга таълим ва тарбия бериш сифатини оширишдир.

Концентрланган таълимнинг моҳияти: билиш жараёнининг узлук-сизлиги ва унинг яхлитлиги; бутун ўқув фани ёки бўлим, мавзуларини ўр-ганиш, уларнинг мустаҳкам ўзлаштирилшини таъминлашда бир хил муд-датдаги давомийлик; бир пайтнинг ўзиди ўрганилаётган фанлар сонини қисқартириш; ўқув жараёнини талабаларнинг мустақиллиги, масъулияти, ижодий фаоллигини ривожлантиришга йўналганлиги; таълим метод ва шакллариининг қўлланилишининг яхлитлиги ва хилма-хиллиги; ўқув мате-риалининг мақсади ва мазмуни, педагог ва талабаларнинг иш қобилияти динамикасини ҳисобга олишнинг мослиги; педагог ва ўқувчиларнинг, талабаларнинг ўзаро ҳамкорлиги.

Юқорида баён этилганлар касб-хунар коллежи талабаларида ташкилотчилик маданиятини шакллантиришда қуйидагиларга амал қилиш зарурлиги ҳақида хулоса чиқаришга имкон беради:

- педагогларнинг ўспиринлик ёш даврида шахс ривожланишининг ўзига хосликларини билиши;
- моҳияти билиш жараёни ва унинг яхлитлигида намоён бўладиган концентрланган таълим технологияларидан фойдаланган ҳолда, талабаларнинг шахсий потенциалини ривожлантириш асосида таълим жараёни амалга ошади;

- талабаларда мустақиллик, ишчанлик, ташаббускорлик, интизомлилик, мақсадга қаратилганлик, жавобгарлик, ижодий фаолликни ривожлантиришга имкон берадиган таълимнинг шакл ва методларини вариатив ва комплекс қўллаш асосида ўқув жараёнини ташкил этиш.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Akhmedovna Y. T. To develop students' knowledge, skills and competencies in the organizational and technical aspects of essay //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – Т. 11. – №. 2. – С. 914-918.